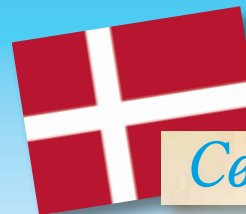

ПРИГОДИ У СКАНДИНАВСЬКОМУ КОРОЛІВСТВІ

На просторах Північної Європи, у Скандинавському регіоні розташована Данія – чарівна, неймовірна, казкова та щаслива країна. Данія – конституційна монархія, де королева виконує роль голови держави. Країна займає значну частину півострова Ютландія і велику кількість островів у зоні проток між Балтійським та Північним морями, найбільші з яких – Зеландія і Фюн. Гренландія та Фарерські острови є автономними частинами королівства. Усе корінне населення Данії походить від кочових германських племен – англів, саксів і данів.

Данська мова не дуже милозвучна. У людей, які вперше чують данську, складається враження, що мова монотонна і повільна. Жартують, що данці говорять із гарячою картоплею в роті, але самі вони вважають свою мову красивою і лаконічною.

Свідоцтво про народження

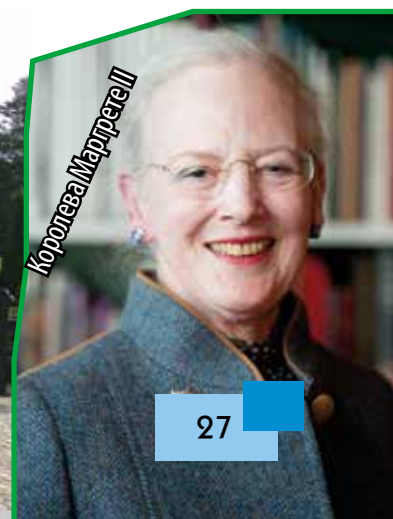
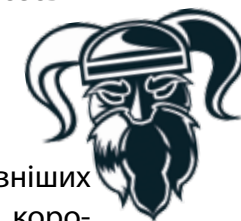
Кожна людина обов'язково має свідоцтво про народження та не кожна країна може похвалитися таким надбанням. Але це не про Данію. Свідоцтвом про народження королівства є рунічні камені, розтановані в данському місті Еллінг. Великий камінь заввишки 2,43 м та масою приблизно 10 т встановив король Гаральд I Синьозубий у X столітті. На ньому є напис: „Haraltr' kunukr bath kaurua kubl thausi aft kurm fathur sin auk aft thaurui muthur sina sa haraltr ias sar uan tanmaurk ala auk nuruiak auk tani karthi kristna”, тобто „Король Гаральд поставив цей камінь на честь Горма, батька свого, і Тюри, матері своєї. Гаральд, який підкорив усю Данію і Норвегію, хрестив данців”.

Малий камінь підняв данський король Горм Старий. Цей камінь є першою писемною згадкою назви країни Danmark, знайденою в межах Данії. Рунічні камені в Еллінзі занесені до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Від вікінгів до сьогодні

Данія – одна з найстаріших країн Європи та одне з найдавніших королівств у світі. Чинна монархія, королева Маргрете II, коронована в квітні 1972 року, є представницею найстарішої монархії у Європі, яка сягає початку 900 року н. е. та короля вікінгів Горма.

Рівнинна місцевість, родючий ґрунт, близькість до води та жорсткий клімат сформували данську історію та культуру. Своє місце в європейській історії Данія займає з епохи вікінгів (приблизно 800 року н. е.), коли вони стали відомими розоренням церков та монастирів. Правила вікінги приблизно 250 років. У певний момент

Королева Маргрете II

історії данський вікінг Sweyn Forkbeard (Svend Tveskæg) і його син Canute the Great (Knud den Store) були королями не лише Данії, а й Норвегії, Ісландії, Гренландії, Фарерських, Шотландських, Оркнейських островів, частин Англії та Швеції. Вікінги подорожували далеко за межі свого королівства. Вони мали чудові навігаційні навички, неперевершений хист до суднобудування. Вони грабували, торгували дорогоцінними металами, текстилем, скляним посудом, ювелірними виробами та хутром. У наш час у багатьох містах Данії проводять масштабні фестивали, присвячені воїновничим та могутнім вікінгам.

На контрасті з часами вікінгів сьогодні Данія наближена до європейського ідеалу: вільне, освічене населення, індустріалізована економіка, орієнтована на експорт, стабільна конституційна монархія та найпопулярніші дитячі іграшки – „LEGO”.

„LEGO” – грай добре

Спогади про дитинство досить часто починаються з „LEGO” – кольорових цеглинок, що приваблюють дітей, допомагають їм втілити найяскравіші архітектурні фантазії, захолюють у гру всю родину. Засновником компанії „LEGO” є данець Оле Кірк Крістіансен. На початку ХХ століття він створив новий тип іграшок – універсальний конструктор „LEGO”, яким захоплюється вже кілька поколінь дітей. Слово „LEGO” складене з двох данських слів „LEg GOdt” – „грай добре”. Згодом у компанії збагнули, що з латини це слово перекладається як „я складаю”. Компанія „LEGO” не обмежилася виробництвом іграшок. У 1968 році у Данії з’явився перший тематичний парк розваг – Леголенд. Сьогодні такі парки є у США, Німеччині та Великій Британії.

Більше дізнатися про історію компанії „LEGO” можна, переглянувши мультфільм.

Чиста енергія, або Як данці з природою потоваришували

Данія – третій виробник нафти у Західній Європі після Норвегії та Великобританії. Але пристрастю данців є чиста енергія. Вже сьогодні 30 % енергії, що використовують у Данії, надходить з поновлюваних джерел. Дуже добре себе зарекомендувала енергія вітру. Цьому послугували особливості клімату – постійний бриз. Першу промислово вітряну турбіну тут збудували у 1979 році. Однак перше місце та 2/3 всієї електроенергії країни належить біоенергетиці. Так, так, а вже потім вітер, сонце та геотермальна енергія. То звідки ж біоенергія? Сільське господарство Данії розвинено дуже добре, відповідно ця галузь і забезпечує енергію. Здивовані? Гній, тваринні жири, соломку використовують як основу для біогазу та рідкого біопалива.

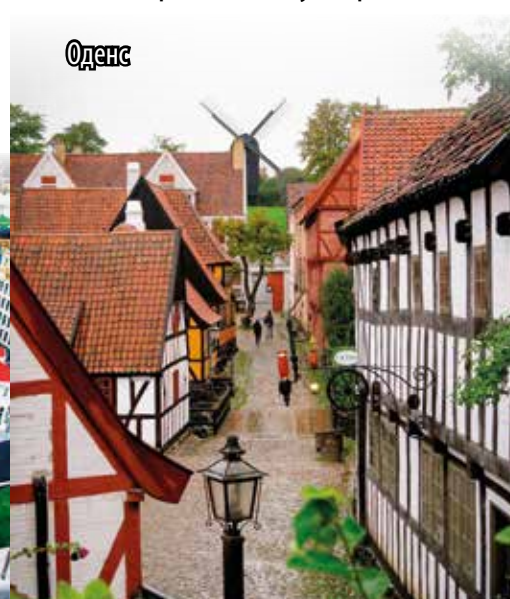
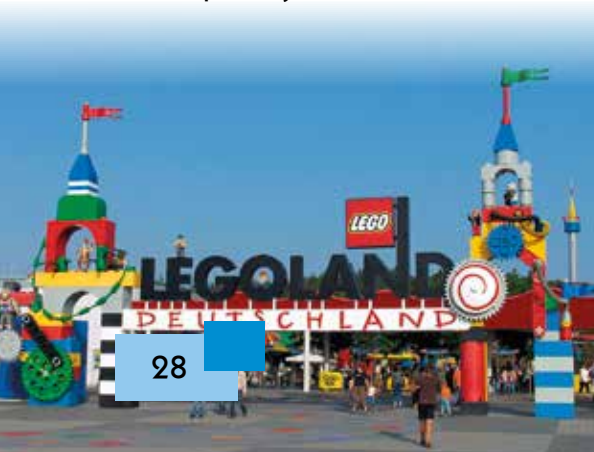
Казкар та його герої

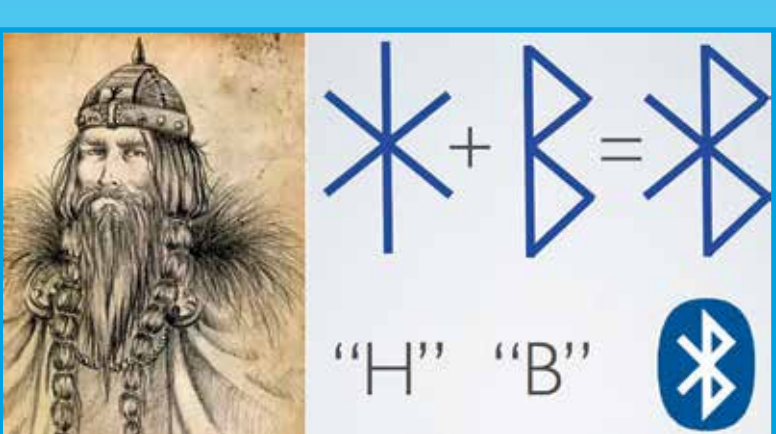
„Русалонька”, „Гидке каченя”, „Дикі лебеді”, „Принцеса на горошині”, „Дюймовочка”, „Нове вбрання короля” та багато інших знайомих з дитинства казок написав відомим на весь світ казкар із Данії – Ганс Християн Андерсен. Батьківщиною письменника є місто Оденс, де все нагадує його казки – будинки, немов побудовані з пряників, та назавжди застигли у камені герої його казок. У столиці Данії, Копенгагені, зануритися у казку можна в інтерактивному музеї „Світ Ганса Християна Андерсена”, а оригінальні рукописи зберігаються у Королівській бібліотеці.

Оденс

Королівська бібліотека

Гаральд I Синьозубий (англ. Harold Bluetooth)

Бездротовий зв'язок і середньовічний король

Гадаю, що кожному гаджетоману та й звичайному користувачу смартфонів знайоме слово „Bluetooth” – технологія бездротового зв'язку. Але як це диво технологій стосується Данії? Назва „Bluetooth” походить від прізвища середньовічного короля Данії Гаральда I Синьозубого (англ. Harold Bluetooth). Гаральду вдавалося посадити за стіл переговори ворожі партії, домовляючись з кожною окремо, тому назва „Bluetooth” доречна для технології, що дозволяє різним пристроям „спілкуватися” один з одним. Скомбінувавши перші літери імені короля (руни „B” та „H”), створили логотип технології.

Їстівна вежа – сморреброд

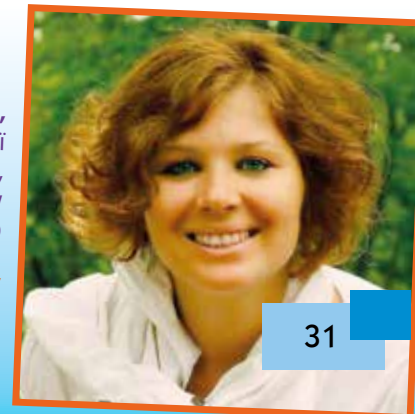
Данська кухня – це уособлення скандинавських традицій: ситна, проста, з великою кількістю овочів та морепродуктів. Проте справжнім символом країни є бутерброд – сморреброд. Те, що ми вважаємо перекусом, для данців – основна страва. Сморреброд – це родич відкритого бутерброда, багат шаровий шедевр або їстів-

Перевір, що ти знаєш про Данію

Мамзенко Наталія Олександрівна,
учитель географії та біології
Центральноукраїнського ВПУ ім. Миколи Федоровського,
фіналіст III Всеукраїнського Інтернет-конкурсу
„УЧИТЕЛЬ РОКУ-2018” за версією
науково-популярного природничого
журналу „КОЛОСОК” у номінації „БІОЛОГІЯ” і „ГЕОГРАФІЯ”

на вежа. Щоб приготувати цю традиційну данську страву, візьми шматок цільозернового житнього хліба (бажано з насінням), намасти його товстим шаром вершкового масла. Потім йдуть „поверхи” з різноманітною начинкою: риба в будь-яких інтерпретаціях (маринувана, копчена, в'ялена), шинка, ковбаса, паштети, овочі, соуси, пластини заливного з м'ясного або рибного бульйону, варені яйця тощо. Увінчай цю споруду „дахом” – зеленню та овочевими слайсами. Дах інколи такий пишний, що важко вгадати, що під ним ховається.

„Hygge” – філософія щастя

Щорічна Всесвітня доповідь про щастя (World Happiness Report) містить рейтинг країн світу за рівнем відчуття щастя їхнього населення. Данці вже вкотре входять до трійки найщасливіших. У чому секрет їхнього щастя? Данці мають надзвичайно високий рівень соціальної довіри. Люди довіряють і один одному, і державі. Цінності довіри закарбовані у данській культурі і суспільстві та мають коріння у данській історії. Ідея в тому, що кожен робить свій внесок у суспільство, а суспільство допомагає всім. Неодмінною частиною життя данців є „hygge” – філософія скандинавського щастя. Це слово важко перекласти, проте загалом мова йде про неквапливість життя та пошук позитиву у звичайних життєвих моментах – спілкуванні з родиною, друзями, відпочинку та єднанні з природою, прогулянці на велосипеді (це найулюбленіший транспорт данців), читанні книги чи перегляді улюбленого серіалу. „Hygge” – це задоволення від простих, звичайних, щоденних моментів життя разом із дорогими та приємними тобі людьми.

Будьте щасливі, наповнюйте щастям кожну хвилину життя, радійте сонцю і насолоджуйтеся теплим літнім дощиком, даруйте свій час близьким і Всесвіт неодмінно відгукнеться!